



Steunpunt voor de diensten schuldbemiddeling
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Steunpunt – Schuldbemiddeling VZW
Jubelfeestlaan, 155
1080 Brussel
info@steunpuntschuldbemiddeling.be
02 217 88 05

0470.828.694 RPR Brussel
IBAN: BE42 5230 8038 1854

De procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen ("IOS"): pleidooi tegen de uitbreiding ervan naar consumenten

Versie bijgewerkt op 17 augustus 2026



GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE



Medegefinancierd door
de Europese Unie



Inhoudsopgave

INLEIDING.....	3
1. EEN PROCEDURE DIE SINDS 2015 VAN TOEPASSING IS TUSSEN ONDERNEMINGEN	3
2. EEN VOorgenomen UITBREIDING NAAR CONSUMENTEN STAAT OP DE AGENDA VAN DE ARIZONA-REGERING	3
UITBREIDING VAN DE PROCEDURE NAAR DE BETREKKINGEN TUSSEN ONDERNEMINGEN EN CONSUMENTEN: ANALYSE EN VASTSTELLINGEN	5
1. WEINIG ONDERNEMINGEN MAKEN GEBRUIK VAN DE IOS-PROCEDURE	5
2. EEN IOS-PROCEDURE IS NIET DOELTREFFENDER DAN EEN MINNELIJKE INVORDERING.....	6
3. "LAGERE KOSTEN" VOOR DE PARTIJEN MOETEN WORDEN GERELATIVEERD	6
3.1. <i>De IOS-procedure is niet minder duur voor de schuldeiser</i>	6
3.2. <i>De IOS-procedure is niet minder duur voor de schuldenaar</i>	7
4. DE PROCEDURE IS NIET NOODZAKELIJK SNELLER.....	8
5. EEN ONBETWISTE SCHULDVORDERING IS GEEN SCHULDVORDERING DIE NIET KAN WORDEN BETWIST	8
5.1 <i>Een onbetwiste schuldvordering is daarom geen onbetwistbare schuldvordering</i>	8
5.2 <i>Het uitblijven van een reactie binnen 30 dagen kan in geen geval als "het uitblijven van een betwisting" gelden</i>	10
5.3 <i>Het ontbreken van een motivering kan niet gelden als "het uitblijven van een betwisting"</i>	10
6. DE OPSCHORTING VAN DE INVORDERINGSMAATREGELEN BIJ BETWISTING IS NIET GEGARANDEERD	11
7. HET TOEZICHT DOOR DE RECHTER: EEN ESSENTIËLE WAARBORG VOOR DE BESCHERMING VAN DE CONSUMENT	12
7.1. <i>De rechter moet zelfs bij ontstentenis van een betwisting door de consument op eigen initiatief kunnen optreden</i>	13
7.2 <i>De effectiviteit van de rechterlijke toetsing bij betwisting is in de huidige B2B-procedure niet gegarandeerd</i>	15
8. HET PROCES-VERBAAL VAN NIET-BETWISTING OPGESTELD DOOR DE GERECHTSDEURWAARDER: EEN BEVOEGDHEID DIE RISICO'S INHOUDT	17
9. DE NEFASTE GEVOLGEN VOOR DE CONSUMENT: 2 PRAKTIJKVOORBEELDEN.....	18
9.1 <i>Het gebruik van de Europese betalingsbevelprocedure door Hoist Finance</i>	18
9.2 <i>Het uitvaardigen van dwangbevelen door parking.brussels</i>	18
10. EEN DISPROPORTIONELE EN ONGERECHTVAARDIGDE SCHENDING VAN HET PRIVÉLEVEN VAN DE CONSUMENT	19
BESLUIT	20
BIJLAGE: DE INVORDERINGSPROCEDURE VOOR ONBETWISTE SCHULDVORDERINGEN B2B IN 6 STAPPEN	22

Inleiding

1. Een procedure die sinds 2015 van toepassing is tussen ondernemingen

De procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen (hierna "IOS") werd in 2015 ingevoerd in het Gerechtelijk Wetboek¹ en wordt geregeld door de artikelen [1394/20 tot en met 1394/27 van dat Wetboek](#).

De procedure is uitsluitend van toepassing op betrekkingen tussen ondernemingen ("Business to Business" of "B2B") en kan dus niet worden ingeroepen om schulden van een consument aan een onderneming in te vorderen. Ook schuldvorderingen van overheidsinstanties vallen buiten het toepassingsgebied ervan.

Met deze procedure kan een schuldeiser snel en met weinig formaliteiten een uitvoerbare titel verkrijgen voor de invordering van een *onbetwiste* schuldvordering². Ze impliceert geen enkel debat op tegenspraak over de grond van de zaak, behalve wanneer de schuldenaar dit zelf in gang zet door verzet aan te tekenen.

Deze overdracht van het procedurele initiatief naar de verweerder – ook wel *de omkering van het geschil* genoemd – betekent dat het aan de schuldenaar toevalt om tijdig en op passende wijze te reageren om te voorkomen dat tegen hem een uitvoerbare titel wordt afgegeven. In een "klassieke" gerechtelijke procedure is het de schuldeiser die eerst de gegrondheid van zijn schuldvordering in al haar onderdelen (hoofdsom, kosten en interesten) moet bewijzen vooraleer een rechter hem een uitvoerbare titel (in de vorm van een vonnis) kan uitreiken.

De huidige procedure verloopt in 6 stappen. Voor de duidelijkheid van de uiteenzetting is een schema opgenomen in de [bijlage](#) bij dit document.

2. Een voorgenomen uitbreiding naar consumenten staat op de agenda van de Arizona-regering

De uitbreiding van deze procedure naar particulieren behoort tot de voornemens van de Arizona-regering³.

De IOS-procedure wordt met name verdedigd door de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders⁴, die de doeltreffendheid ervan in het bedrijfsleven aanprijst en die

¹ Zogenaamde Potpourri I-wet van 19 oktober 2015 tot wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie, B.S., 22 oktober 2015, p. 65084.

² De in te vorderen schuldvordering moet betrekking hebben op een geldsom en vaststaand, liquide en opeisbaar zijn.

³ Zie het [federaal regeerakkoord](#), p. 81: "We beschermen de consument tegen wanpraktijken van invorderaars. In overleg met alle actoren op het terrein nemen we de nodige maatregelen. Zo buigt de regering zich over het aantal verstekvonnissen van de vrederechters. De IOS-procedure, zoals die bestaat op B2B-niveau, wordt uitgebreid naar particulieren, met specifieke waarborgen (zoals een onafhankelijke toetsing van de schuldvordering die het voorwerp uitmaakt van de vordering), gelet op het profiel van de schuldenaar."

⁴ Zie de samenvatting van het artikel dat verscheen in het juridisch tijdschrift *Jus & Actores*, 2020/2-2, pp. 491-534, "De buitengerechtelijke procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen (IOS): balans en perspectieven", gepubliceerd op de [website van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders](#).



Steunpunt voor de diensten schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

al meerdere jaren voorstelt om de procedure uit te breiden naar particulieren. Ondertussen pleiten ook bepaalde ondernemingen voor deze uitbreiding⁵.

Dit voorstel stond al op de agenda van de vorige legislatuur en werd gelukkig ingetrokken na unanieme kritiek van talrijke actoren uit de praktijk (advocaten, magistraten, consumentenverenigingen, schuldbemiddelaars enz.).

Dit voorstel lijkt niettemin opnieuw sommige van onze beleidsmakers te hebben overtuigd, zodat het ons essentieel lijkt om onze bezorgdheid over de uitbreiding van dit model tot betrekkingen met consumenten opnieuw uiteen te zetten.

⁵ Dit is met name het standpunt van de Union des Classes Moyennes (UCM, Franstalige Unie van zelfstandige ondernemers), gepubliceerd op haar [website](#).



GEEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE



Medegefinancierd door
de Europese Unie



Uitbreiding van de procedure naar de betrekkingen tussen ondernemingen en consumenten: analyse en vaststellingen

Op haar website kondigt de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders aan dat de procedure "een onmiddellijk succes" kent⁶ en dat ze "doeltreffender, sneller en goedkoper" is⁷.

Bovendien zou ze ervoor zorgen dat "de hoven en rechtbanken worden ontlast, terwijl de rechten van de consumenten en het Europees recht nageleefd worden".

Hoe zit dat precies?

1. Weinig ondernemingen maken gebruik van de IOS-procedure

De enige analyses en cijfergegevens waarover we momenteel beschikken om de doeltreffendheid van de IOS-procedure tussen ondernemingen te beoordelen, zijn afkomstig van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders (NKGB). Deze gegevens en de conclusies die daaruit worden getrokken, roepen vragen op⁸.

Zo verklaren sommige gerechtsdeurwaarders dat deze procedure *slechts af en toe* door schuldeisers zou worden gebruikt⁹.

Deze procedure lijkt inderdaad weinig te worden gebruikt. Volgens de door de NKGB gepubliceerde cijfers werden in acht jaar tijd (van 2016 tot 2024) 202.582 procedures opgestart, wat sinds 2017 neerkomt op een constant gemiddelde van ongeveer 25.000 dossiers per jaar. Dit cijfer vertegenwoordigt nauwelijks 0,0137% van de dossiers voor de invordering van schuldvorderingen die in 2024 aan incassobureaus werden toevertrouwd. De Belgische Vereniging van Incasso-ondernemingen (hierna "BVI"), die de belangrijkste in België actieve incassobureaus verenigt¹⁰, maakte immers bekend dat haar leden in 2024 1.826.898 dossiers kregen toevertrouwd¹¹.

⁶ "De buitengerechtelijke procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen (IOS): balans en perspectieven", *op. cit.*, p. 6.

⁷ Dit is zowel positief voor de schuldeiser als voor de schuldenaar, die zijn schuld niet ziet oplopen.

⁸ Georges, F., "Saisies" in *La jurisprudence du code judiciaire commentée*, 2023, La Chartre, Bruges, p.33 : "Selon nous, les statistiques fournies par la Chambre nationale des huissiers quant à l'utilisation de la procédure RCI englobent nombre de dossiers qui, avant l'entrée en vigueur de cette procédure étaient traités non pas judiciairement mais par la voie du règlement amiable" (vert.: Volgens ons omvatten de statistieken die de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders verstrekt over het gebruik van de IOS-procedure een groot aantal dossiers die vóór de inwerkingtreding van deze procedure niet gerechtelijk maar via een minnelijke regeling werden afgehandeld)

⁹ Lambert, M., *La procédure extrajudiciaire de recouvrement des dettes d'argent non contestées: une possible extension aux relations B2C, C2B et C2C?* Afstudeerscriptie, U-Liège, 2019-2020, p.29 [online](#) beschikbaar.

¹⁰ "ABR-BVI en chiffres: à l'amiable lorsque c'est possible, professionnel lorsque c'est nécessaire", artikel gepubliceerd op [LinkedIn](#).

¹¹ Hier dient opgemerkt dat dit cijfer zowel betrekking heeft op de invordering van handelsschuldvorderingen (tussen ondernemingen) als op schuldvorderingen op consumenten. Gaan we er hypothetisch van uit dat slechts 10% van dit totaal betrekking heeft op handelsschuldvorderingen, dan betekent dit nog steeds dat de incassobureaus in 2024 182.690 dossiers in der minne hebben behandeld, wat 7 keer meer is dan het aantal opgestarte IOS-procedures.

2. Een IOS-procedure is niet doeltreffender dan een minnelijke invordering.

Wat betreft de doeltreffendheid van de IOS-procedure, benadrukt de Nationale Kamer het volgende:

"Een snelle afsluiting vindt plaats in meer dan 40% van de gevallen dankzij het vroegtijdige optreden van de gerechtsdeurwaarder en zelfs voordat een uitvoerbare titel vereist is"¹².

Het voordeel van de IOS-procedure lijkt dus erg relatief: de BVI stelt immers vast dat in 95 tot 99% van de dossiers de minnelijke invordering in een betaling door de schuldenaar resulteert (terwijl de gerechtelijke procedures die door haar leden worden ingesteld gemiddeld slechts 1 tot 2% van de gevallen vertegenwoordigen).

3. "Lagere kosten" voor de partijen moeten worden gerelativeerd

3.1. De IOS-procedure is niet minder duur voor de schuldeiser

In tegenstelling tot wat de Nationale Kamer beweert, biedt het voorgestelde systeem de schuldeiser geen enkele garantie op *"het verkrijgen van een uitvoerbare titel tegen lagere kosten"*¹³.

De schuldeiser bespaart immers alleen de kosten voor de verzending van het vonnis, aangezien hij nog steeds een beroep moet doen op de diensten van een advocaat, en hij de kosten voor de betekening van de aanmaning tot betalen door de gerechtsdeurwaarder moet voorschieten¹⁴¹⁵.

Daarbij moeten nog de forfaitaire administratieve dossierkosten van € 52,63 exclusief btw (bedrag 2026)¹⁶ en het invorderingsereloon van minimaal € 15,79 exclusief btw (bedrag 2026) worden opgeteld¹⁷¹⁸.

¹² In 13% van de dossiers zal de schuldenaar-onderneming haar schuld uiterlijk op de dag van de aanmaning volledig betalen en in 27% van de dossiers doet ze dat binnen enkele dagen/weken na de aanmaning.

¹³ "De buitengerechtelijke procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen (IOS): balans en perspectieven, op. cit., p. 9.

¹⁴ Mogenot, D., "Le recouvrement des dettes d'argent non contestées", *Le code judiciaire en pot-pourri – Promesses, réalités et perspectives*, Brussel, Larcier, 2016, p. 357

¹⁵ Vanbergen, R., "Les procédures sommaires d'injonction de payer et extrajudiciaires de recouvrement des créances incontestées servent-elles à quelque chose?", *C.J.*, 2018/1, p. 6.

¹⁶ Dit forfaitaire bedrag van € 52,63 (jaarlijks geïndexeerd) + btw is bepaald in artikel 8/1 van het koninklijk besluit en is verschuldigd "voor elke opdracht tot gerechtelijke of buitengerechtelijke invordering van een geldsom". De buitengerechtelijke invordering heeft betrekking op administratieve procedures die gebaseerd zijn op een andere uitvoerbare titel dan een vonnis (dwangbevelen, procedure voor de invordering van onbetwiste schulden tussen ondernemingen).

¹⁷ Dit bedrag is bepaald in artikel 8 van het koninklijk besluit en is verschuldigd "wanneer de schuldenaar een schuld geheel of gedeeltelijk betaalt na aanleiding van het optreden van een gerechtsdeurwaarder in het kader van de gerechtelijke of buitengerechtelijke invordering van een geldsom". De buitengerechtelijke invordering heeft betrekking op administratieve procedures die gebaseerd zijn op een andere uitvoerbare titel dan een vonnis (dwangbevelen, procedure voor de invordering van onbetwiste schulden tussen ondernemingen).

¹⁸ In het door de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders gepubliceerde commentaar wordt ervan uitgegaan dat deze kosten al vanaf "de aanvang/het begin" van het dossier kunnen worden aangerekend, tijdens een fase die wordt omschreven als de "voorafgaande fase" van de gerechtelijke of buitengerechtelijke invordering, dat wil zeggen vóór de dagvaarding of de betekening van het vonnis of het dwangbevel. Hoewel wij deze interpretatie van de tekst betwisten, stellen we vast dat gerechtsdeurwaarders deze kosten inmiddels in de minnelijke fase (vóór de dagvaarding) aanrekenen.

Bovendien zal de schuldeiser bij betwisting door de schuldenaar onder meer ook de kosten van de dagvaarding moeten voorschieten. Indien de schuldenaar onvermogen blijkt te zijn, kunnen deze kosten niet worden teruggevorderd en blijven ze ten laste van de schuldeiser.

3.2 De IOS-procedure is niet minder duur voor de schuldenaar

De invordering van een schuld via een dergelijke procedure brengt voor de consument extra kosten met zich mee in vergelijking met een minnelijke invordering van schulden¹⁹.

De IOS-procedure bevordert geen minnelijke regeling van schulden tegen lagere kosten voor de consument. Integendeel, ze moedigt de schuldeiser aan om snel een uitvoerbare titel te verkrijgen om, in voorkomend geval, over te gaan tot de gedwongen invordering van zijn schuldvordering (bijvoorbeeld door middel van beslagleggingen). Een dergelijke invordering gaat echter vaak gepaard met een opeenstapeling van gerechtsdeurwaarderskosten, waardoor het totale door de schuldenaar te betalen bedrag aanzienlijk toeneemt en zijn financiële problemen net erger worden.

Uit onze ervaring blijkt immers dat niet zozeer de gerechtskosten de schuldenlast doen toenemen, maar wel de uitvoeringskosten²⁰, die er zelfs kunnen toe leiden dat de schuldenaar in een procedure van collectieve schuldenregeling terechtkomt²¹.

Zelfs als de consument snel reageert nadat de gerechtsdeurwaarder een aanmaning tot betaling heeft verzonden (door de volledige schuld te betalen of een betalingsplan voor te stellen), zal hij eerst de gerechtsdeurwaarder moeten betalen (nog vóór de terugbetaling van de hoofdsom aan de schuldeiser):

- een invorderingshonorarium is aan de gerechtsdeurwaarder verschuldigd voor het opstellen, opvolgen en beheren van een gespreid betalingsplan, ook wanneer de schuldenaar rechtstreeks aan de schuldeiser of diens advocaat betaalt. Dit honorarium wordt berekend op het geheel van de in te vorderen bedragen, met inbegrip van onder meer de hoofdsom, de nalatigheidsinteressen, de strafbedingen, de gerechtskosten, de rechtsplegingsvergoeding, de dwangsommen, de administratieve kosten en het veroordelingsrecht. Het wordt vastgesteld volgens een degressief tarief van 8% op de eerste schijf tot € 2.631,28, en vervolgens volgens afnemende percentages voor de volgende schijven.

¹⁹ Steennot, R., "Invordering van onbetwiste consumentenschulden: is een IOS B2C mogelijk?", in *Liber amicorum Piet Taelman: puur procesrecht*, W. Vandenbussche, K. Broeckx, S. Lust, B. Krans, and S. Voet, Eds. Wolters Kluwer, 2025, pp. 781–795.

²⁰ Thibaut S., Jeanmart C., 2021, "Les Huissiers de Justice et les ménages précarisés", *Pauvreté en Belgique 2022*, SPF Justice, Bruxelles, pp.257-303.

²¹ CT. Brussel, 12 november 2019, AR 2019/BB/12: (vrije vertaling) "De aanhoudende overmatige schuldenlast is in dit geval aangetoond op basis van de vergelijking tussen het totale bedrag van de opeisbare schulden (€ 14.717,74) en het deel van de inkomsten van mevrouw X waarop beslag kan worden gelegd, rekening houdend met het grote aantal schuldeisers (er worden er 10 vermeld), waardoor het voor mevrouw X onmogelijk is om aan elk van hen een minnelijk afbetalingsplan voor te stellen dat in overeenstemming is met haar inkomsten. Daarbij komt nog dat zij met talrijke gerechtsdeurwaarders te maken krijgt, waardoor de beschikbare marges om de hoofdsom van de schuldvorderingen terug te betalen teniet worden gedaan en de nodige termijn om haar volledige schuldenlast aan te zuiveren navenant toeneemt. In een dergelijk geval blijkt de toelating tot de procedure noodzakelijk om enerzijds een halt toe te roepen aan de spiraal van interesten en uitvoeringskosten zonder uitzicht op aanzuivering van de hoofdsommen van de schulden."

- Een forfaitair bedrag van € 52,63 excl. btw voor administratieve dossierkosten (bedrag 2026)²².

4. De procedure is niet noodzakelijk sneller

De Nationale Kamer prijst de snelheid van de procedure en wijst op de gerechtelijke achterstand waarmee de gerechtelijke instanties te maken hebben.

In de IOS-procedure duurt het echter minstens 1 maand en 8 dagen om een uitvoerbare titel te verkrijgen. Deze termijnen zijn dezelfde als die waarin een klassieke gerechtelijke procedure voorziet²³.

Bovendien vallen de meeste consumentengeschillen onder de bevoegdheid van de vrederechter, die belast is met zaken waarvan het bedrag minder dan € 5.000 bedraagt, maar ook met tal van specifieke aangelegenheden (energie, water, consumentenkredieten, gezondheidszorg, schoolbenodigdheden²⁴ ...), ongeacht het bedrag. De zittingen van het vredegerecht vinden echter dagelijks plaats en de behandelingstermijnen van de dossiers zijn over het algemeen redelijk.

5. Een onbetwiste schuldvordering is geen schuldvordering die niet kan worden betwist

De IOS-procedure berust op de volgende veronderstelling: de tussenkomst van een rechter is niet nodig omdat de schuldenaar de schuldvordering op geen enkele manier heeft betwist.

Naar onze mening loopt deze redenering van meet af scheef.

5.1 Een onbetwiste schuldvordering is daarom geen onbetwistbare schuldvordering

Dat blijkt meteen als we kijken naar de terugkerende praktijken waarop de Ombudsmannen in hun jaarverslagen wijzen, net als naar praktijken die worden aangeklaagd door organisaties uit het werkveld zoals Testaankoop: misleidende of oneerlijke praktijken, problemen met leveringen, buitensporige facturen voor geringe of niet-gevraagde prestaties of verbruiken, weigering van de wettelijke garantie, onterechte kosten voor betalingsherinneringen en facturatie, facturen die niet of met veel vertraging worden ontvangen, opgelegde digitale communicatie enz.²⁵

²² In het door de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders gepubliceerde commentaar wordt ervan uitgegaan dat deze kosten al vanaf "de aanvang/het begin" van het dossier kunnen worden aangerekend, tijdens een fase die wordt omschreven als de "voorafgaande fase" van de gerechtelijke of buitengerechtelijke invordering, dat wil zeggen vóór de dagvaarding of de betekening van het vonnis of het dwangbevel. Hoewel wij deze interpretatie van de tekst betwisten, stellen we vast dat gerechtsdeurwaarders deze kosten inmiddels in de minnelijke fase (vóór de dagvaarding) aanrekenen.

²³ De wettelijke termijn tussen de ontvangst van de dagvaarding en het verschijnen voor de vrederechter bedraagt acht dagen en de rechter krijgt één maand de tijd om zijn vonnis uit te spreken (artikelen 707 en 770 van het Gerechtelijk Wetboek).

²⁴ Sinds 1 oktober 2024 (wet van 15 mei 2024 houdende maatregelen in de strijd tegen de overmatige schuldenlast en ter bescherming van ondernemingen in moeilijkheden, BS 1 juli 2024) is de bevoegdheid van de vrederechter uitgebreid naar alle vorderingen "tot betaling voor diensten of leveringen van medische of paramedische dienstverleners en onderwijsinstellingen" (nieuw artikel 591, 25°, van het Gerechtelijk Wetboek).

²⁵ Zie bij wijze van voorbeeld [enkele recente artikelen](#) op de website van Testaankoop: "Voor herstellingen worden voor geringe of niet-gevraagde prestaties bedragen van honderden of zelfs duizenden euro's aangerekend: het probleem van malafide

Deze rapporten brengen de moeilijkheden aan het licht die consumenten ondervinden om gehoord te worden wanneer ze in conflict komen met een onderneming: onbereikbare klantendiensten, klachten die onbehandeld blijven enz.²⁶²⁷.

Wanneer consumenten een klacht of bezwaar indienen, gebeurt het niet zelden dat hun klacht zonder gevolg blijft, zonder enig antwoord of enige informatie vanwege de betrokken onderneming. Als er al een antwoord komt, blijft dat beperkt tot een bevestiging van de factuur zonder verdere toelichting.

Die problemen zijn nog groter voor de meest kwetsbare consumenten, die vaak minder goed op de hoogte zijn van hun rechten en zich niet kunnen verdedigen wanneer ze in conflict komen met de betrokken onderneming²⁸. Zo nemen ze vaak telefonisch contact op met de onderneming wanneer ze een factuur betwisten, maar daarvan bestaat dan geen schriftelijk bewijs²⁹.

De Nationale Kamer meldt aldus dat er in het kader van de IOS-procedure tussen ondernemingen bij de eerste 100.000 dossiers nauwelijks 1,28% betwistingen waren³⁰. Ze besluit daaruit dat de procedure wel degelijk wordt gebruikt voor schulden die niet worden betwist. Dat argument lijkt ons echter weinig overtuigend, aangezien in hetzelfde artikel ook wordt aangegeven dat er minder betwistingen zijn naarmate het bedrag lager is. Volgens ons toont dit veeleer aan dat de schuldenaars-ondernemingen niet de "moeite" doen om voor kleine bedragen naar de rechter te stappen, vanwege de complicaties die dit met zich kan meebrengen en de daaraan verbonden kosten (met name die voor de tussenkomst van een advocaat), en dit los van het al dan niet onbetwistbare karakter van de schuld. Waarom zouden schulden voor kleine bedragen immers noodzakelijkerwijs minder betwistbaar zijn?

herstellingsbedrijven is nog lang niet opgelost. Bij Testaankoop blijven we regelmatig klachten ontvangen van consumenten die menen het slachtoffer te zijn geweest van misleidende praktijken of zelfs oplichting".

²⁶ Zie de terugkerende problemen aangeklaagd in de [jaarverslagen van de Ombudsdienst voor Telecommunicatie](#); zie de aanbevelingen van de [federale ombudsman voor energie](#) die niet door de operatoren worden opgevolgd (aanrekening van kosten die zijn opgenomen in strafbedingen die niet tegenwerpelijk zijn of niet wederkerig zijn enz.); zie in het [jaarverslag 2021](#) van de Ombudsman voor de financiële sector, pagina 12: "Zo hebben in 2021 verschillende consumenten moeilijkheden ondervonden met hun bank omdat deze niet reageerde op hun problemen of geen persoonlijk contact mogelijk was en dit als gevolg van de afschaffing van afspraken in de kantoren wegens de gezondheidscrisis of de structurele vermindering van het aantal kantoren. De noodzaak om, vaak meerdere malen, contact op te nemen met een callcenter om een aantal basisproblemen op te lossen (toezending van documenten, uitleg over de aangerekende kosten, enz.) leidt tot communicatieproblemen en vertragingen die moeilijk te aanvaarden zijn."

²⁷ Zie de recente situaties die het centrum Social Energie beschrijft met betrekking tot [energiefacturen](#) of [afrekeningen van kosten](#).

²⁸ Zie het [jaarverslag van de Ombudsdienst voor Telecommunicatie](#): "De meest kwetsbare consument vindt niet steeds de weg naar een klantendienst of ombudsdienst, is vaak minder mondig en kan zich moeilijker verweren wanneer ze in een geschil met een operator belanden. Bovendien zijn ze vaak minder goed op de hoogte over hun wettelijke en contractuele rechten. Hun afhankelijkheid van correct functionerende telecomdiensten is soms dermate groot dat een storing hun veiligheid in het gedrang kan brengen. Gevolgen van een hoge factuur kunnen vooral voor gebruikers met een beperkte financiële draagkracht aanzienlijk zijn."

²⁹ Zie het [memorandum van de Ombudsdienst Energie](#) (juli 2024) "In de klachten die ons bereiken, lezen we vaak dat er telefonisch contact is geweest tussen de klant en de leverancier, maar dat daarvan geen schriftelijk bewijs bestaat."

³⁰ "De buitengerechterlijke procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen (IOS): balans en perspectieven, op. cit., p. 6.

Zoals we verder in dit document zullen zien, gebeurt het bovendien niet zelden dat de invorderingsprocedure toch wordt doorgezet wanneer de consument de schuld schriftelijk en gemotiveerd betwist³¹.

5.2 Het uitblijven van een reactie binnen 30 dagen kan in geen geval als "het uitblijven van een betwisting" gelden

Erger nog is dat de schuldenaar in de huidige IOS-procedure de vordering binnen 30 dagen na de betekening van de aanmaning tot betaling moet betwisten. Het uitblijven van een reactie binnen die termijn staat gelijk aan het uitblijven van een betwisting. De gerechtsdeurwaarder kan de procedure dan voortzetten en een proces-verbaal van niet-betwisting uitreiken.

Voor een beroepsschuldenaar kan deze zeer korte termijn nog te rechtvaardigen zijn. Wanneer dit beginsel echter op consumenten wordt toegepast, is dit absoluut niet aanvaardbaar: we herinneren er immers aan dat de consument als de "zwakke partij" van het contract beschouwd wordt³².

Uit het stilzwijgen van de consument kan geen enkel rechtsgevolg worden afgeleid en, zoals hierboven uiteengezet, al helemaal niet dat hij de schuldvordering zou aanvaarden. Dit stilzwijgen kan vaak veeleer worden geïnterpreteerd als een uiting van juridische onwetendheid, een algemeen gebrek aan inzicht in de procedure waarin hij zich bevindt, moeilijkheden om gehoord te worden of nog ontmoediging of een gebrek aan vertrouwen in de afloop van een rechtszaak, dan als de aanvaarding van de bedragen die van hem worden gevorderd.

Ook hier staan de meest kwetsbare consumenten er het slechtst voor. Naast het gebrek aan financiële middelen en kennis spelen ook andere factoren een rol, zoals "*de perceptie niet sterk genoeg te staan om de situatie in zijn voordeel te doen keren, en bijgevolg het gevoel van machteloosheid*"³³.

5.3 Het ontbreken van een motivering kan niet gelden als "het uitblijven van een betwisting"

Bovendien komt een niet-gemotiveerde betwisting in de huidige IOS-procedure neer op het uitblijven van een betwisting. Het volstaat dus niet dat de schuldenaar schrijft dat hij de schuld betwist: hij moet aangeven om welke redenen hij die betwist. Een minimale motivering zou in principe weliswaar moeten volstaan om de procedure te beëindigen, maar

³¹ Zie de situaties die het Steunpunt-Schuldbemiddeling beschrijft in het kader van de invordering van parkeerretributies van parking.brussels.

³² Berlin, D., "Section 1. - La protection de l'intérêt du consommateur dans les rapports commerciaux" in Politiques de l'Union européenne, 2^{ème} édition, Brussel, Bruylant, 2020, p. 735.

³³ Zie het themaboek "[Armoede en justitie in België](#)" uit 2022 van de FOD Justitie, p. 40: *Mensen in armoede ondernemen dan geen actie met als redenen: "niet weten wat te doen" en "waar naartoe te gaan", "denken dat het te veel stress met zich mee zal brengen", "onzeker zijn over zijn rechten", "bang zijn" of "ervan overtuigd zijn dat een actie geen verschil in resultaat zal maken"*.

de schuldenaar moet zijn betwisting niettemin op een begrijpelijke en leesbare manier onderbouwen.

Deze motiveringsvereiste, toegepast op een consument-schuldenaar, ondergraaft de situatie van de meest kwetsbare consumenten nog verder.

Daarnaast kan deze vereiste mogelijk aanleiding geven tot misbruiken, aangezien de schuldeiser of de gerechtsdeurwaarder een betwisting zou kunnen afwijzen als hij van oordeel is dat ze "niet volstaat" of "niet ernstig genoeg is" en zich zo in de plaats van de rechter zou stellen.

Wat al het geval is bij bepaalde vergelijkbare geschillen, zoals de invordering van onbetaalde parkeerretributies door parking.brussels, dat een dwangbevel (uitvoerbare titel) kan uitvaardigen wanneer de retributieplichtige de retributie niet betwist (al dan niet gemotiveerd)³⁴. Uit de praktijk blijkt echter dat de procedure vaak wordt voortgezet en er een dwangbevel wordt uitgevaardigd, ondanks een naar behoren ingediende schriftelijke betwisting³⁵.

In dit verband kan worden verwezen naar het onderzoeksrapport van Ombuds Brussel, waarin in 2025 wordt vastgesteld dat de behandeling van klachten door parking.brussels niet voldeed aan de normen van behoorlijk bestuur en voor de gebruiker tot onterechte stappen en kosten kon leiden:

*"Na een klacht te hebben ingediend tegen een retributie bij Parking.brussels zijn burgers soms niet tevreden met het antwoord dat ze hebben gekregen en melden dit aan de betrokken dienst. Met andere woorden, ze bevestigen dat ze het oneens zijn en blijven de retributie betwisten, soms met ernstige elementen. In meerdere dossiers heeft Ombuds Brussel echter vastgesteld dat de Klantendienst zich ertoe had beperkt te antwoorden dat de klacht al grondig was onderzocht, dat het antwoord van Parking.brussels definitief was en dat de retributie (en eventuele kosten) werd gehandhaafd."*³⁶

6. De opschorting van de invorderingsmaatregelen bij betwisting is niet gegarandeerd

Wanneer de schuldenaar de schuld betwist, moet de IOS-procedure in principe worden stopgezet en moet de schuldeiser vervolgens een klassieke procedure instellen om een uitvoerbare titel te verkrijgen.

³⁴ Een dwangbevel kan alleen worden opgesteld wanneer de schuldvordering vaststaand, liquide en opeisbaar is, dat wil zeggen dat ze niet door de retributieplichtige werd betwist (artikel 16, § 7, eerste en derde lid, en artikel 17 van de ordonnantie). Als de retributieplichtige de schuldvordering betwist, kan de schuldeiser niet langer gebruikmaken van het mechanisme van het dwangbevel en moet hij zich tot de rechter wenden (artikel 16, § 6, tweede lid, en § 7, zevende lid, van de ordonnantie). De ordonnantie voorziet hier niet in een verplichting voor de retributieplichtige om zijn betwisting te motiveren.

³⁵ De invordering door het Gewestelijk Parkeeragentschap parking.brussels, Steunpunt-Schuldbemiddeling, oktober 2025, p. 29 gepubliceerd op de [website van het Steunpunt](#).

³⁶ Parkeren in het Brussels Gewest: verbeteringen noodzakelijk, onderzoeksverslag ETO-2026-001, Ombuds Brussel, 19 maart 2026, p. 6, gepubliceerd op de [website](#).

In de praktijk stellen we echter al in het kader van de minnelijke invordering van schuldvorderingen vast dat sommige schuldeisers en/of bepaalde gerechtsdeurwaarderskantoren of incassobureaus de invordering voortzetten zonder de betwistingen van de consumenten te beantwoorden, terwijl het Wetboek van Economisch Recht³⁷ bepaalt dat de invordering moet worden opgeschort wanneer de schuldenaar de schuld gemotiveerd betwist, en dit zolang de betwisting niet is afgehandeld.

In een gemeenschappelijk standpunt dat door consumentenbeschermingsorganisaties werd opgesteld over Boek XIX van het Wetboek van Economisch Recht, en meer specifiek over de invordering van consumentenschulden, merkten de ondertekenende organisaties hierover met name het volgende op:

*"De antwoorden van schuldeisers/invorderaars zijn vaak onvolledig, laattijdig of stereotiep, of de invorderingsmaatregelen worden ondanks de betwisting voortgezet"*³⁸.

7. Het toezicht door de rechter: een essentiële waarborg voor de bescherming van de consument

De consument wordt altijd als de zwakke partij beschouwd bij het analyseren van een overeenkomst gesloten met een onderneming.

Deze ongelijke positie bestaat zowel op het moment van de onderhandelingen over de overeenkomst als tijdens de uitvoering ervan. Wat betekent dat de consument beter moet worden beschermd, en dat is wat de Belgische en Europese wetgevers hebben nagestreefd, zowel via algemene wetgeving (Boek VI en XIX³⁹ van het Wetboek van Economisch Recht) als via meer sectorale wetgeving (inzake consumentenkredieten, telecomunicatieovereenkomsten, energieovereenkomsten enz.).

Om erop toe te zien dat de geldende wetgeving wordt nageleefd en een doeltreffende bescherming van consumenten te waarborgen, is toezicht door de rechter onontbeerlijk, met name vanwege het niet te verwaarlozen risico dat de consument niet op de hoogte is van zijn rechten of problemen ervaart om ze uit te oefenen⁴⁰.

³⁷ Art. XIX.9§4 van het Wetboek van Economisch Recht

³⁸ U vindt [het volledige gemeenschappelijke standpunt op onze website](#). Dit document werd opgesteld en ondertekend door de volgende organisaties, verenigd binnen de Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor Consumentenorganisaties – BV-OECO Steunpunt – Schuldbemiddeling vzw, Beweging.net, SAM vzw, BAPN (Belgisch netwerk armoedebestrijding), Beweging.net, ABVV, Financité, Rwadé, Testaankoop, Observatorium Krediet en Schuldenlast, VSZ (Verbraucherschutzzentrale).

³⁹ Boek XIX, gewijd aan de invordering van consumentenschulden, moet de spiraal voorkomen van overmatige schuldenlast van bepaalde consumenten die gepaard gaat met de toename van de oorspronkelijke schuld, en wel door de toepassing van buitensporige schadebedingen, bijkomende kosten en interesten: Kamer van volksvertegenwoordigers, Parlementaire stukken, zitting 2018-2019, nr. 54-3132/002, p. 5.

⁴⁰ Berthe, A., "Quelle procédure simplifiée pour le recouvrement des créances B2C", in *Mutations et facéties d'une profession méconnue*, Jus&Actores 2018/1-2, Larcier, p.64 en v.

7.1. De rechter moet zelfs bij ontstentenis van een betwisting door de consument op eigen initiatief kunnen optreden

Dit toezicht door de rechter wordt bevestigd door het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna "HvJ-EU"), meer bepaald⁴¹ via zijn rechtspraak⁴², die de nationale rechter verplicht om ambtshalve het oneerlijke karakter van een beding in een overeenkomst met een consument te onderzoeken zodra hij over de daartoe noodzakelijke feitelijke en juridische gegevens beschikt.

Dit *actieve* optreden van de rechter houdt in dat de nationale rechter, om een daadwerkelijke bescherming van consumenten te waarborgen, *op eigen initiatief* moet kunnen optreden en het oneerlijke karakter van een contractueel beding zelfs wanneer de consument *dit niet heeft ingeroepen*⁴³ of *zelfs bij ontstentenis van deze laatste*⁴⁴ ambtshalve moet kunnen vaststellen.

Deze verplichting tot bescherming van consumenten heeft zelfs voorrang op het nationale recht⁴⁵. Het ambtshalve onderzoek van oneerlijke bedingen moet ertoe leiden dat:

*"de nodige onderzoeksmaatregelen worden genomen, waarbij zij zo nodig alle nationale bepalingen of rechtspraak die zich tegen een dergelijk onderzoek verzetten, buiten toepassing laten"*⁴⁶

In een arrest van 2 mei 2025⁴⁷ herinnerde het Hof van Cassatie onlangs aan deze fundamentele beginselen van het Unierecht:

- Ten eerste primeert het Unierecht⁴⁸ altijd op strijdige nationale regels;
- Ten tweede moet het nationale recht altijd geïnterpreteerd worden in het licht van de Europese regels, in casu in overeenstemming met (de doelstelling van) de richtlijn betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten gesloten met consumenten⁴⁹. Deze richtlijn, omgezet in de artikelen VI.82 en volgende van het Wetboek van Economisch Recht, laat de lidstaten in beginsel de vrijheid om zelf de nationale procedureregels vast te stellen. Het Hof van Justitie van de Europese Unie preciseerde echter dat deze bepalingen steeds aan het doeltreffendheidsbeginsel moeten voldoen: ze mogen de beoogde consumentenbescherming niet "onmogelijk of uiterst moeilijk" maken.

⁴¹ Zie de [thema fiche](#) van het HvJ-EU over oneerlijke bedingen, gepubliceerd in 2023, waarin een overzicht wordt gegeven van de belangrijkste bijdragen van de rechtspraak van het Hof ter zake.

⁴² HvJ-EG, 27 juni 2000, *Oceano Grupo Editorial c. Salvat Editores*, C-244/98; HvJ-EG, 26 oktober 2006, *Elisa Maria Mostaza c. Centro Movil Milenium SL*, C-168/05; HvJ-EG, 4 juni 2009, *Pannon GSM Zrt c. Erzsébet Sustikné Gyorfi*, C-243/08; HvJ-EU, 3 september 2015, *Horatiu Ovidiu Costea c. SC Volksbank Romania SA*, C-110/14; HvJ-EU, 9 november 2010, *VB Pénzügyi Lízing Zrt c. Ferenc Schneider*, C-137/08; HvJ-EU, 21 februari 2013, *Banif Plus Bank c. Csaba Csipa et Viktoria Csipai*, C-472/11; HvJ-EU, 30 mei 2013, *Erika Jorós c. Aegon Magyarorszag Hotel Zrt.*, C-397/11; HvJ-EU, 14 november 2013, *Banco Popular Espanol SA c. Teodolinda Rivas Quichimbo et Wilmar Edgar Cun Pérez*, C-537/12.

⁴³ HvJ-EG, 4 juni 2009, *Pannon*, C-243/08 punt 29 tot en met 35

⁴⁴ HvJ-EU 17 mei 2018, *Karel de Grote-hogeschool*, C-147/16, punt 33 tot en met 37. In dit arrest bevestigt het Hof dat de vaste jurisprudentie over het ambt van de rechter ook geldt voor rechters die bij verstek uitspraak doen.

⁴⁵ HvJ-EU, 4 juni 2020, *Kancelaria Médius*, C-495/19.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Cass. 2 mei 2025, C.24.0131.N [hier](#) beschikbaar.

⁴⁸ Met name het recht op een effectieve rechterlijke bescherming.

⁴⁹ Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten met consumenten.

Wat betreft de Europese betalingsbevelprocedure, is de rechtspraak van het HvJ-EU al even duidelijk⁵⁰: een effectieve bescherming van de door deze richtlijn aan de consument verleende rechten kan slechts worden gewaarborgd indien het nationale procesrechtelijke systeem binnen het kader van de betalingsbevelprocedure of van de procedure tot tenuitvoerlegging van dit bevel voorziet in een ambtshalve toetsing van het mogelijk oneerlijke karakter van de bedingen in de betrokken overeenkomst.

In het arrest *Banco Español de Crédito* oordeelde het Hof dat de verplichting om oneerlijke bedingen ambtshalve te toetsen ook geldt voor de betalingsbevelprocedure:

"(...) en dit voordat de consument zich tegen het betalingsbevel verzet. Bij gebreke daarvan moet een nieuwe toetsing in een later stadium mogelijk zijn⁵¹ bij de tenuitvoerlegging van het betalingsbevel (en dit zelfs wanneer de termijn om een rechtsmiddel in te stellen is verstreken)"^{52,53}.

Deze ambtshalve toetsing kan slechts plaatsvinden voor zover:

- de rechter over de noodzakelijke feitelijke en juridische gegevens beschikt om de toetsing uit te voeren⁵⁴;
- het bevel dat naar aanleiding van deze toetsing wordt uitgesproken *voldoende gemotiveerd* is om vast te stellen welke bedingen zijn onderzocht en om te kunnen begrijpen om welke - zelfs summiere - redenen de rechter van oordeel was dat deze bedingen geen oneerlijk karakter hadden;
- de termijn om zich tegen de beslissing te verzetten materieel *volstaat* om de consument de mogelijkheid te bieden een daadwerkelijk rechtsmiddel voor te bereiden en in te stellen;
- de *procedurekosten* niet dermate hoog zijn dat ze een belemmering of afschrikking vormen voor de consument⁵⁵;
- de consument kennis had van het feit dat, in het kader van de betalingsbevelprocedure, ambtshalve is onderzocht of de contractuele bedingen

⁵⁰ Zie meer bepaald de volgende arresten: HvJ-EU, 29 februari 2024, *InvestCapital*, C-724/22; HvJ-EU, 14 juni 2012, *Banco Español de Crédito*, C-618/10; HvJ-EU, 18 februari 2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14. In dit arrest oordeelde het HvJ-EU dat het Spaanse procesrecht (dat alleen voorziet in tussenkomst van de rechter in het kader van de betalingsbevelprocedure wanneer uit de bij het verzoek gevoegde documenten blijkt dat het gevorderde bedrag niet juist is, in welk geval de "Secretario judicial" de rechter daarvan op de hoogte moet brengen, of wanneer de schuldenaar zich verzet tegen het betalingsbevel) de rechter die met de tenuitvoerlegging van een betalingsbevel is belast, niet toelaat om ambtshalve het oneerlijke karakter te beoordelen van een beding in een overeenkomst tussen een onderneming en een consument. In die omstandigheden blijkt deze regeling niet in overeenstemming met het doeltreffendheidsbeginsel, aangezien ze het, in procedures die door ondernemingen worden ingesteld en waarin consumenten verweerders zijn, onmogelijk of uiterst moeilijk maakt om de bescherming toe te passen die richtlijn 93/13 aan consumenten beoogt te bieden. Zie ook HvJ-EU, 17 mei 2022, *SPV Project 1503*, C-693/19 en *Banco di Desio e della Brianza e.a.*, C-831/19.

⁵¹ In voorkomend geval uitsluitend met betrekking tot de bedingen of bepalingen die door de eerste rechter niet zijn onderzocht.

⁵² HvJ-EU, 17 mei 2022, gewezen in de gevoegde zaken C-693/19 en C-831/19 betreffende de interpretatie van richtlijn 93/13/EG: "Nationale wetgeving die de consument belet om het oneerlijke karakter van contractuele bedingen aan te voeren en de rechter belet deze te onderzoeken nadat de termijn voor het instellen van verzet tegen de tenuitvoerlegging is verstreken, dient genegeerd te worden."

⁵³ HvJ-EU, 14 juni 2012, *Banco Español de Crédito*, C-618/10;

⁵⁴ HvJ-EU, 13 september 2018, *Profi Credit Polska*, C-176/17. In casu concludeerde het Hof dat, aangezien de toetsing door de nationale rechter tot de orderbrief beperkt blijft en geen betrekking kan hebben op de consumentenkredietovereenkomst, deze rechter niet kan overgaan tot het onderzoek van het mogelijk oneerlijke karakter van een contractueel beding in deze overeenkomst zolang hij niet over alle daartoe noodzakelijke feitelijke en juridische gegevens beschikt (punt 42 tot en met 47).

⁵⁵ Zie ook Cass. 2 mei 2025, C.24.0131.N [hier](#) beschikbaar.

mogelijk een oneerlijk karakter hebben en van de gevolgen die zijn passiviteit met zich meebrengt.

Bovendien blijft de ambtshalve toetsing door de rechter niet beperkt tot het onderzoek van oneerlijke bedingen. Het Unierecht verplicht de nationale rechter tot een ambtshalve toetsing van *alle dwingende bepalingen* van het consumentenrecht, ook wanneer een betwisting door de consument uitbleef.

Het gaat bijvoorbeeld om de regels inzake consumentenkrediet (JKP, kredietwaardigheidsbeoordeling van de consument, precontractuele informatie ...) of het consumentenrecht (herroepingsrecht, oneerlijke handelspraktijken ...) en de nieuwe bepalingen van Boek XIX, voor zover ze de schadebedingen met betrekking tot de geldschulden van consumenten regelen⁵⁶.

Daarnaast moet bij het bepalen of de schuldvordering vaststaand, liquide en opeisbaar is, ook het volgende worden nagegaan:

- **De verjaring**⁵⁷: sinds 1 oktober 2024 kunnen vrederechters in procedures tot betaling van een geldschuld die door ondernemingen tegen een consument zijn ingesteld, ambtshalve de verjaring opwerpen. Zoals de rechtsleer immers verduidelijkt:

*"Wanneer een consument zich in een klassieke procedure tot invordering van een geldschuld niet door een raadsman laat bijstaan, is hij vaak niet op de hoogte van de geldende verjaringstermijnen"*⁵⁸.

- **De tegenwerpelijkheid van de algemene voorwaarden**⁵⁹: om zich tegenover de schuldenaar op haar algemene voorwaarden te kunnen beroepen, moet een onderneming aantonen: 1) dat de schuldenaar uiterlijk op het moment van het sluiten van de overeenkomst in kwestie kennis heeft kunnen nemen van deze algemene voorwaarden en 2) dat hij deze voorwaarden uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft aanvaard. Indien de onderneming dit dubbele bewijs niet kan leveren, kunnen de algemene voorwaarden waarop ze zich wil beroepen, niet aan de schuldenaar worden tegengeworpen. Met andere woorden: ze kunnen niet als grondslag dienen voor een aanspraak van de onderneming.

7.2 De effectiviteit van de rechterlijke toetsing bij betwisting is in de huidige B2B-procedure niet gegarandeerd

In de IOS-procedure tussen ondernemingen (Business to business of B2B) onderzoekt alleen de advocaat of de gerechtsdeurwaarder de door de schuldeiser overgelegde bewijsstukken⁶⁰.

⁵⁶ Ceulemans, L. "Note sous les jugements du Tribunal de première instance d'Anvers du 4 octobre 2024 et de la justice de paix de Wavre (2^{ème} canton) du 28 janvier 2025", *T.Vred./J.J.P.*, 11-12/2025, p.736.

⁵⁷ Oud art. 2223 van het Burgerlijk Wetboek:

⁵⁸ Van Bunnin, S., "De rechter moet de verjaring ambtshalve opwerpen", *J.T.*, 2023/22, p. 367.

⁵⁹ Artikel 5.23 van het Burgerlijk Wetboek.

⁶⁰ Het gaat doorgaans om de factuur, de algemene voorwaarden en de onderliggende overeenkomst.

Hoe dan ook volstaat de opeenvolgende tussenkomst van een advocaat en vervolgens een gerechtsdeurwaarder in het kader van een procedure tegen een consument niet om een onpartijdige toetsing van de schuldvordering te garanderen. De advocaat blijft immers de lasthebber van de schuldeiser en kan bijgevolg niet dezelfde waarborgen inzake onpartijdigheid en onafhankelijkheid bieden als een magistraat.

De magistraat voert daarentegen slechts een beperkte - of zelfs minimale⁶¹ - toetsing uit na ontvangst van het proces-verbaal van niet-betwisting. Hij controleert de regelmatigheid van de procedure (naleving van de termijnen, de aanmaning enz.), maar onderzoekt noch de grond van de zaak, noch de bewijsstukken, aangezien de schuldvordering per definitie als "niet betwist" wordt beschouwd.

Hij is overigens alleen op de hoogte van de minimale informatie die is opgenomen in het proces-verbaal van niet-betwisting en van het geactualiseerde overzicht van de schuld dat hem door de gerechtsdeurwaarder wordt bezorgd. De procedure is geautomatiseerd: de magistraat ondertekent dit PV om het uitvoerbaar te maken d.m.v. zijn elektronische handtekening. Dankzij deze automatisering kunnen tal van processen-verbaal op korte tijd uitvoerbare kracht krijgen. Al na drie of vier dagen ontvangt de gerechtsdeurwaarder de uitvoerbare titel via het platform.

Hier dient opgemerkt dat, zelfs als de rechterlijke toetsing zou worden uitgebreid, er momenteel slechts twee magistraten binnen het Toezichtscomité belast zijn met de IOS-procedure. Indien de procedure naar consumenten zou worden uitgebreid, zouden ze een zeer groot aantal dossiers te verwerken krijgen. Dan bestaat het risico dat ze het "kostbare toegangsticket" automatisch toekennen zonder over de nodige personele en financiële middelen te beschikken om een daadwerkelijke toetsing uit te voeren.

Tot besluit: de rol van de rechter is in alle opzichten essentieel en met name in het kader van een procedure die op consumenten van toepassing is; de uitbreiding van de buitengerechtelijke procedure naar consumenten lijkt in de huidige stand van zaken dan ook niet mogelijk⁶².

Het Grondwettelijk Hof heeft zelf, toen het de IOS-procedure in 2018 bevestigde, zijn argumentatie opgebouwd rond de waarborgen waarin de wetgever had voorzien. Op kop van die waarborgen stond het beperkte toepassingsgebied van de artikelen 1394/20 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, dat beperkt bleef tot betrekkingen tussen twee professionals⁶³. Hieruit kan dan ook worden afgeleid dat het standpunt van het Grondwettelijk Hof wellicht anders zou zijn geweest indien de procedure ook werd overwogen voor de zogenaamde B2C-schuldvorderingen (business to consumer).

⁶¹De rechtsleer preciseert dat deze toetsing slechts marginaal is en dat er geen grondige toetsing van de inhoud is. Van Dijk, E. "Chapitre Ier quinquies. Du recouvrement de dettes d'argent non contestées" in Focus sur les saisies, Wolters Kluwer, Luik, 2023, p.48.

⁶² Tenzij een dubbele toetsingsprocedure wordt ingevoerd, waarbij een rechter voorafgaand en een andere rechter achteraf een toetsing uitvoert, zoals bepaald in beslissing nr. 9479/2023 van de verenigde kamers van het [Italiaanse Hof van Cassatie](#).

⁶³GwH, 31 mei 2018, nr. 62/2018, B.80.1: "De invorderingsprocedure zoals geregeld in artikel 1394/20 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek betreft enkel geldschulden die zeker en opeisbaar zijn en is slechts van toepassing bij handelstransacties, nu zowel de schuldenaar als de schuldeiser moeten ingeschreven zijn in de Kruispuntbank van ondernemingen."

De omkering van het private geschil ontnemt de schuldenaar in eerste instantie een gerechtelijk debat, en de mogelijkheid die hem vervolgens wordt geboden om gerechtelijke stappen te ondernemen, volstaat op zichzelf niet. Daar heeft het Grondwettelijk Hof in verschillende arresten aan herinnerd. Een afwijking van de gewone procedures moet worden gerechtvaardigd door een welbepaald doel.

8. Het proces-verbaal van niet-betwisting opgesteld door de gerechtsdeurwaarder: een bevoegdheid die risico's inhoudt

De invordering van onbetwiste schulden werd toegevoegd aan de opdrachten die krachtens artikel 519, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek tot de exclusieve bevoegdheid van gerechtsdeurwaarders behoren en waarvoor ze een ambtsplicht hebben.

Wanneer de schuldenaar niet binnen de gestelde termijn (integraal) heeft betaald, geen afbetalingsplan heeft voorgesteld (of dit niet heeft nageleefd) of de schuldvordering niet gemotiveerd heeft betwist, is het de gerechtsdeurwaarder die deze elementen vastlegt in een proces-verbaal van niet-betwisting⁶⁴. Dat PV dient als grondslag voor de uitvoerbare titel.

De wetgever heeft ervoor gekozen deze bevoegdheid veeleer aan gerechtsdeurwaarders dan aan advocaten toe te vertrouwen, vanwege hun hoedanigheid van openbare en ministeriële ambtenaren, wat a priori een zekere onafhankelijkheid zou moeten waarborgen waarover advocaten niet zouden beschikken.

Volgens de wetgever zou het statuut van ministerieel ambtenaar van gerechtsdeurwaarders de nodige onafhankelijkheid waarborgen om de belangen van beide partijen te behartigen, zelfs wanneer de gerechtsdeurwaarder voor en namens de schuldeiser optreedt.

De gerechtsdeurwaarder heeft echter een hybride statuut⁶⁵: enerzijds is hij een openbaar en ministerieel ambtenaar en anderzijds oefent hij een vrij beroep uit, waardoor hij onder een rentabiliteits- en winstlogica valt.

Met andere woorden: om zijn kantoor draaiende te houden, moet hij cliënten hebben en die tevredenstellen. Die cliënten zijn echter de schuldeisers. Dit hybride karakter van het statuut van de gerechtsdeurwaarder leidt dan ook tot tal van spanningsvelden.

In de praktijk kan de gerechtsdeurwaarder, zoals we hierboven al zagen, zelfs bij de uitoefening van zijn monopolistische taken niet de onafhankelijkheidsgaranties bieden die de wetgever hem toedicht en handelt hij mogelijk veeleer in het belang van zijn cliënten (schuldeisers) dan in dat van de tegenpartij (schuldenaar).

Daarvan getuigen bepaalde gerechtsdeurwaarderskantoren die met hun cliënten illegale overeenkomsten van het type "no cure no pay" sluiten⁶⁶. Bij dit soort overeenkomsten

⁶⁴ Artikel 1394/24 van het Gerechtelijk Wetboek.

⁶⁵ Thibaut S., Jeanmart C., 2021, "Les Huissiers de Justice et les ménages précarisés", *op.cit.*

⁶⁶ Defossez, A., "Excessen in de invordering van consumentenschulden. Gerechtsdeurwaarders treden buiten de wet", *Tijdschrift Grondrechten en armoede*, 2023/3, p. 46, beschikbaar op: [Advies - Excessen in de invordering van consumentenschulden](#)

verbindt de gerechtsdeurwaarder zich ertoe de invorderingsprocedure tot een goed einde te brengen tegen een vast forfaitair bedrag, of zelfs voor € 0⁶⁷. Deze economische regelingen, die steeds vaker voorkomen, zijn in strijd met de wet en de deontologie van gerechtsdeurwaarders en doen afbreuk aan de onafhankelijkheid van de gerechtsdeurwaarder. Bovendien hebben ze rampzalige gevolgen voor schuldenaren. De gevorderde bedragen lopen aanzienlijk op en treffen vooral de meest kwetsbare huishoudens die hun schuld noodgedwongen in meerdere termijnen moeten afbetalen.

9. De nefaste gevolgen voor de consument: 2 praktijkvoorbeelden

9.1 Het gebruik van de Europese betalingsbevelprocedure door Hoist Finance

De schuldbemiddelingsdiensten hebben de schadelijke gevolgen van de omkering van het geschil voor consumenten al kunnen vaststellen.

Enkele jaren geleden had de onderneming Hoist Finance, gespecialiseerd in het opkopen en invorderen van schuldvorderingen die als verloren worden beschouwd ("non-performing") en met maatschappelijke zetel in Zweden, besloten om gebruik te maken van de Europese betalingsbevelprocedure om schuldvorderingen te innen die ze had opgekocht van Belgische energieleveranciers of kredietmaatschappijen⁶⁸.

De schuldbemiddelingsdiensten werden vervolgens overspoeld met dossiers van gebruikers die waren veroordeeld bij Europese betalingsbevelen, op grond waarvan uiterst agressieve invorderingsmaatregelen werden genomen⁶⁹.

De - verre van onbetwistbare - schuldvorderingen waren vaak verjaard of de bedragen die van de schuldenaren werden gevorderd, waren onterecht.

Toch kon er niets meer worden ondernomen, omdat de schuldenaren niet binnen de gestelde termijn verzet hadden aangetekend bij de bevoegde rechter.

Dat er geen rechtsmiddel was ingesteld, was niet te wijten aan hun onverschilligheid, maar aan het feit dat ze enerzijds niet wisten dat er een procedure tegen hen was ingesteld en anderzijds niet wisten dat de schuldvorderingen waarop het betalingsbevel was gebaseerd, verjaard of betwistbaar waren.

9.2 Het uitvaardigen van dwangbevelen door parking.brussels

Een recenter en gelijkaardig voorbeeld is dat van het parkeeragentschap van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ("parking.brussels").

⁶⁷ Leroy, E., "Commande publique et croque-mitaines" nota onder de arresten van de Raad van State van 22 januari 2019, nr. 243.447 en van 3 april 2019, nr. 244.166, *Jus & Actores*, nr. 1-2/2021, Larcier, p.p. 57 en volgende beschikbaar op de website van het [Steunpunt](#).

⁶⁸ Via de Europese betalingsbevelprocedure kan een in een EU-lidstaat gevestigde schuldeiser eenzijdig een uitvoerbare titel laten afgeven voor de inning van een schuldvordering op een consument die in een andere EU-lidstaat is gevestigd. Zodra het Europese betalingsbevel is afgegeven, moet het door een gerechtsdeurwaarder worden betekend aan de consument die 30 dagen de tijd krijgt om verzet aan te tekenen middels een bij de betekening gevoegd modelformulier. Bij gebrek aan verzet binnen de gestelde termijn wordt het betalingsbevel uitvoerbaar.

⁶⁹ Dit dossier is beschikbaar op de website van het [Steunpunt](#).

Sinds 1 januari 2024 kan parking.brussels immers zijn eigen uitvoerbare titel (een dwangbevel) uitvaardigen, voor zover de retributie niet door de retributieplichtige werd betwist. Als die de retributie betwist, kan parking.brussels geen gebruikmaken van het dwangbevel en moet het verplicht de zaak bij de rechter aanhangig maken⁷⁰.

In 2024 en 2025 stapelden de klachten van consumenten zich op. Ze kwamen uitvoerig aan bod in de pers⁷¹, op sociale media⁷² en in het verslag van de Brusselse ombudsvrouw⁷³. Ook het Brusselse Parlement boog zich over de problematiek⁷⁴ en zijn Commissie Mobiliteit heeft de vertegenwoordigers van parking.brussels in 2024 tweemaal gehoord over deze praktijken⁷⁵.

Bij de gemelde misbruikpraktijken valt op dat tal van consumenten klaagden dat hen een dwangbevel was betekend, terwijl ze de retributie herhaaldelijk en gemotiveerd hadden betwist, zowel bij parking.brussels als bij de gerechtsdeurwaarders die met de invordering waren belast⁷⁶.

10. Een disproportionele en ongerechtvaardigde schending van het privéleven van de consument

De IOS-procedure ging gepaard met de invoering van een Centraal Register dat door de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders wordt beheerd en georganiseerd. Dit register bevat alle noodzakelijke gegevens voor het verloop van de procedure en voor de afgifte van het proces-verbaal van niet-betwisting dat met uitvoerbare kracht is bekleed.

Deze gegevens moeten gedurende tien jaar worden bewaard.

Aangezien de schuldenaars echter consumenten kunnen zijn – en dus natuurlijke personen die per definitie voor privédoeleinden handelen –, zijn de ingevoerde en bewaarde gegevens vanzelfsprekend gevoelige gegevens (die zowel betrekking hebben op de identificatie van de schuldenaar zelf als op de aard van diens schulden). Deze vereisen een verhoogde en specifieke bescherming.

⁷⁰ Het niet-fiscale dwangbevel is een administratieve procedure die haar grondslag vindt in artikel 137bis van de Nieuwe Gemeentewet en waarmee de schuldeiser zelf een uitvoerbare titel kan verkrijgen zonder de gerechtelijke procedure te moeten doorlopen. Dit mechanisme is vastgelegd in artikel 17 van de Ordonnantie van 6 juli 2022. Het dwangbevel kan alleen worden opgesteld wanneer de schuldvordering vaststaand, liquide en opeisbaar is, dat wil zeggen dat ze niet door de retributieplichtige werd betwist (artikel 16, § 7, eerste en derde lid, en artikel 17 van de ordonnantie). Als de retributieplichtige de schuldvordering betwist, kan de schuldeiser niet langer gebruikmaken van het mechanisme van het dwangbevel en moet hij zich tot de rechter wenden (artikel 16, § 6, tweede lid, en § 7, zevende lid, van de ordonnantie). Zie het hierboven aangehaalde [artikel](#).

⁷¹ La Libre Belgique: "[Les dérives dans le recouvrement des amendes de stationnement non payées](#)", 02 juli 2025; Le Soir: "[Redevances de parking: les méthodes musclées de l'huissier Leroy pour récupérer les impayés](#)". 30 mei 2025.

⁷² Zie met name [#AbusDeProcédureDeRecouvrement #RACKET](#).

⁷³ Zie [het jaarverslag van 2024](#) van de Ombuds Brussel. "Jaarverslag 2024". 4 april 2025: "173 van de 564 klachten die in 2024 in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest werden geregistreerd, hadden betrekking op parking.brussels."

⁷⁴ Zie meer bepaald La Libre zoals hierboven aangehaald.

⁷⁵ Zie de hoorzittingen van de directie van parking.brussels voor de Commissie Mobiliteit van het Brussels Hoofdstedelijke Parlement van 19 november en 3 december 2024, beschikbaar op YouTube: [zitting van 19 november 2024](#) en [zitting van 3 december 2024](#).

⁷⁶ Zie het [dossier gepubliceerd door het Steunpunt-Schuldbemiddeling](#), p. 28 en volgende.

Naar onze mening zou de invoering van dit register een onevenredige schending inhouden van de privacywetgeving, zoals gewaarborgd door artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Besluit

De procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen impliceert geen enkel tegensprekelijk onderzoek van de vordering en legt een aanzienlijke last bij de verweerder die de verantwoordelijkheid krijgt om het tegensprekelijke debat op te starten.

De uitbreiding van deze procedure naar de invordering van een schuldvordering van een onderneming op een consument doet belangrijke vragen rijzen en kan niet als dusdanig naar consumenten worden omgezet zonder fundamentele beginselen van hun bescherming op de helling te zetten.

De omkering van het geschil, de gelijkstelling van het stilzwijgen van de consument met een afwezigheid van betwisting, de versnelde afgifte van een uitvoerbare titel en de belangrijke rol die aan gerechtsdeurwaarders wordt toevertrouwd, brengen grote risico's met zich mee voor de daadwerkelijke uitoefening van de rechten van consumenten, vooral van de meest kwetsbare consumenten.

Bovendien botst een dergelijke uitbreiding met de vereisten van het Europese recht en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

De rechterlijke toetsing vormt in dit verband een essentiële waarborg die niet kan worden vervangen. Een actieve tussenkomst van de rechter in het proces is noodzakelijk.

Ten slotte is ook het vooruitzicht van een algemene invoering van uitvoerbare titels gekoppeld aan dit type procedure zorgwekkend, omdat dit tot een stijging van de kosten van tenuitvoerlegging zou kunnen leiden.

Hetzelfde geldt voor de langdurige bewaring van gevoelige gegevens in het centraal register van invordering van onbetwiste schuldvorderingen.

Wij zijn van oordeel dat de wetgever, vooral wanneer de schuldenaar een consument is, procedures moet invoeren die de minnelijke regeling van schulden bevorderen en daarentegen procedures moet vermijden die de schuldeiser ertoe aanzetten "dwang te gebruiken" om zijn betaling te verkrijgen.

In plaats van de bestaande garanties uit te hollen, zou de wetgever voorrang moeten geven aan de versterking van de mechanismen voor preventie, minnelijke schikking en rechterlijke toetsing, want alleen deze mechanismen kunnen een reëel evenwicht garanderen tussen de efficiëntie van de invordering en de naleving van de fundamentele rechten van de consument.

We verwijzen de lezer naar onze aanbevelingen⁷⁷, die zowel betrekking hebben op de minnelijke als op de gerechtelijke invordering en waarin de aandachtspunten worden

⁷⁷Beschikbaar op de website van het [Steunpunt](http://www.steunpunt.be).



Steunpunt voor de diensten schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

belicht waarmee de wetgever rekening zou moeten houden om de beschikbare instrumenten voor de invordering van consumentenschulden te verbeteren.

Contact

Anne Defossez, directrice

Steunpunt – Schuldbemiddeling

a.defossez@mediationdedettes.be

02 217 88 05 – 0473 69 06 51

Ondertekenende organisaties



GEEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE



Medegefinancierd door
de Europese Unie



Bijlage: de invorderingsprocedure voor onbetwiste schuldvorderingen B2B in 6 stappen

Procedure voor de invordering van onbetwiste schuldvorderingen tussen ondernemingen

